735/05

Den 7. november 2005 blev i sag nr. 65.994:

xxxxx xxxx xxxxxx
xxxxxxxx xxx
xxxx xxxxxxx x

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har livsforsikring i Danica Pension, påstår ved sin advokat selskabet tilpligtet at anerkende, at klagerens erhvervsevne er nedsat med mindst 2/3.

Selskabet har vurderet, at klagerens generelle erhvervsevne er nedsat til mellem 1/2 og 1/3 og har under henvisning hertil bevilget halv udbetaling ved tab af erhvervsevne fra den 1/1 2004 og frem til forsikringen udløber.

Det fremgår af sagen, at klageren var udsat for et ulykkestilfælde ultimo oktober 1999, hvor hun forvred sit venstre knæ. Hun havde været sygemeldt fra den 20/3 2001.

PMF Pension, hvor klageren tillige havde tegnet livsforsikring, indhentede en speciallægeerklæring af 18/11 2002, der er udarbejdet af overlæge T.D.P., som er speciallæge i ortopædkirurgi. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

"Konklusion
…
Udtalelser vedrørende prognosen må ifølge sagens natur ligeledes tages med et vist forbehold, men noget kunne tyde på, at generne har antaget en kronisk karakter og som det ser ud i øjeblikket er skadelidtes erhvervsevne betydelig nedsat og kan også forventes at være det fremover.

Skadelidte er således ikke i øjeblikket i stand til at påtage sig fysisk arbejde, herunder heller ikke gående og stående arbejde.
Tilstanden forekommer således at være stabil og sagen kan afsluttes."

Selskabet modtog den 11/2 2003 klagerens anmeldelse, hvori hun bl.a. oplyste, at skaden ligeledes var anmeldt til Topdanmark Forsikring A/S, hvor hun havde Lønsikring.

Ud fra oplysningerne vurderede selskabet, at klageren, der er født i 1958 og havde arbejdet som pædagogmedhjælper, var berettiget til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af erhvervsevne fra den 20/6 2001 til den 1/3 2003, hvilket selskabet meddelte hende i skrivelse af 27/2 2003. Af skrivelsen fremgår videre:

"Præmiefritagelsen og udbetalingen stopper herefter den 1. marts 2003, da Danica Pensions lægekonsulent mener, at Deres generelle erhvervsevne, det vil sige Deres erhvervsevne i ethvert erhverv og ikke kun i forhold til Deres erhverv som pædagogmedhjælper, er nedsat til mindre end halvdelen.

Som begrundelse for denne vurdering lægger Danica Pensions lægekonsulent blandt andet vægt på, at De har udtalt stivhed i knæet, og at De ikke vil kunne klare et meget stående erhverv. De bør dog kunne omskoles til et siddende erhverv, som De sandsynligvis ville kunne klare på fuldtid."

Selskabet indhentede herefter oplysninger fra E. Kommune.

Af journalark fremgår bl.a.:

"14.10.02 …
Pgl. oplyser, at hun skal til røntgen den 18.10 på ECS, idet de langvarige knæproblemer er begyndt at give problemer med ryggen.

J. [klageren] har klaget over operationerne (5 i alt) ved patientskadeforsikringen. Efter indholdet i J.s journaloplysninger er alle operationer gået efter planen - dog er resultaterne udeblevet. Forklarer at venstre knæskal er blevet så indadvendt, at hun går meget skævt, og foden drejer indad.

Hun oplyser, at hun efterhånden er så invalideret, at hun end ikke kan føre bil på længere strækninger.

J. forklarer, at hun mens sagen lå hos jobkonsulent L.F.L. har forsøgt ansættelse hos flere forsk. arbejdsgivere. Bla. har hun forsøgt sig hos T., hvor hun kun 'holdt' 2 timer 20 min., pga. den meget fastlåste stilling ved omstillingsbord.
Har også været indkaldt til samtale vedr. job ved en privatskole som sekretær. Hun tog ikke imod jobbet, da hun selv følte at hun ikke havde de fornødne kvalifikationer.
…
07.11.02
Sagen med de nyeste journaloplysninger forelagt for lægekons. PT:
Han vurderer, at de lette degenerative forandringer, som forefindes i lænderyggen (efter røntgenuns.) er alderssvarende, og rygsmerterne må tolkes som sekundære ift. til knæproblemerne.

Der er ud fra ovenstående - iflg. lægekons. - ikke noget til hinder for, at jobkonsulenten kan arbejde videre med forsøg på placering af pgl. (arbejdsprøvning).
…
06.01.03
Der er indgået aftale om arbejdsprøvning for pgl. hos K.P. … hvor J. får forefaldende lette kontor/lagerfunktioner.
…
07.1.03
… hun er startet som planlagt i arbejdsprøvning den 9.12.02 med 2 timer dagligt.
Hun holder fri onsdag, hvor hun er til fysioterapeut.
…
18.02.03
… Det fremgår, at J. startede i arbejdsprøvning 2 timer dagligt den 09.12.02 hos K.P. indenfor forefaldende kontoropgaver. Den seneste uge har J. haft 3 timer dagligt. Hun arbejder ikke om onsdagen.

J. beskriver, at helbredet bliver ringere og ringere. Det drejer sig både om knæ og ryg. Er dog selv meget opmærksom på at få tilrettelagt arbejdet således at det er varierende.

Går til fysioterapeut 2 gange ugentligt.

Begge parter er indstillet på at fortsætte arbejdsprøvningen, således at J. stadig prøver at forøge arbejdstiden under hensyntagen til sin helbressituation.

…
04.04.03
…
Jobkons. MKJ har fulgt op i arbejdsprøvningen:

…
Det går godt. Hun er ved at komme bedre ind i flere af opgaverne og er opm. på at variere sine arb. stillinger.

Det er aftalt, at J. forsøger at forøge arbejdstiden, når hun er klar til det."

I skrivelse af 12/5 2003 til klageren meddelte selskabet bl.a.:

"Ud fra oplysningerne har vi vurderet, at du fortsat har ret til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af arbejdsevne. Vi har derfor valgt at udsætte den generelle vurdering til efter din arbejdsprøvning. Det er dog fortsat vores lægekonsulents vurdering, at din generelle erhvervsevne er nedsat med mindre end halvdelen. Perioden er herefter forlænget til den 1. august 2003.

Vi vurderer fortsat din erhvervsevne i forhold til dit erhverv som pædagogmedhjælper. Fortsætter du med at være sygemeldt, vil vi på et tidspunkt vurdere din generelle erhvervsevne."

Selskabet indhentede efterfølgende yderligere oplysninger fra E. Kommune, hvoraf det bl.a. fremgår, at klagerens dagpengeudbetaling ophørte pr. den 31/12 2002, idet kommunen skønnede, at hun var omfattet af personkredsen for fleksjob, jf. aktivlovens § 71. Af Ressourceprofilen fremgår bl.a.:

5. 65.994

"**Vurdering af ressourcer**

Jeg har svært ved at se, hvilke ressourcer J. har til at vende tilbage til det ordinære arbejdsmarked.

Jeg mener at der må afsøges muligheder ift. fleksjob."

I skrivelse af 20/8 2003 til selskabet vedlagde klageren en kopi af speciallægeerklæring af 16/6 2003 - indhentet af Topdanmark Forsikring A/S - der er udarbejdet af H.L. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

"**Tidligere:**

…

På foranledning af Patientforsikringen har undersøgte været til speciallægeundersøgelse hos overlæge J.Y. … i november 2002, hvor det er konkluderet, at der foreligger ganske alvorlige gener fra ve. knæ, og at de betydelige knægener meget naturligt kan udløse sekundære gener fra ryg og hofte eller underben og ankel. Det er anført, at smertetilstanden muligvis kan være en reflektystrofisk reaktion.

…

Resumé og konklusion:

44-årig gift, tidligere pædagogmedhjælper, som allerede i 1981 havde ve. sidige knæproblemer og fik foretaget artrotomi. I 1990 er der foretaget artroskopi med fjernelse af medial plica synovialis. I 1999 har hun været udsat for nyt traume, der har medført operation for menisklæsion, hhv i maj 2000 og i marts 2001. Endelig er der foretaget operation i juli 2001 for mulig beskadigelse af ligamentum patellae ved artroskopierne. På grund af betydelige bevægeindskrænkning blev der i oktober 2001 foretaget brisement, men kun med meget kortvarig effekt på bevægeligheden. Undersøgte har gennemgået langvarig fysioterapi og går stadig hos privat fysioterapeut, der er i stand til at dæmpe smertesymptomerne. Der er aktuelt klager over smerter, der er konstant tilstede og ikke kun i knæet, men også i ryg, nakke og hoved. Der er ved den objektive undersøgelse bevægeindskrænkning i lænd med smertereaktion i yderstillinger og sekundære myogene forandringer både i lænd og nakke. Ved røntgenundersøgelse af columna lumb. den 18.10.2002 er der fundet let relativ afsmalning af 4. lumbale discus og ellers kun beskeden spondylose og spondylartrose.

Der er god overensstemmelse mellem klager og objektive fund. Det skal bemærkes, at der ikke er fundet rødme eller varme af huden eller ændret trofik af ve. undereks-

tremitet i forhold til hø. De sekundære myogene forandringer virker mest udtalt på hø. side. Undersøgte angiver betydelige problemer både ved enhver form for transport, men også ved af- og påklædning, personlig hygiejne og problemer i relation til almindelig husholdning incl. madlavning. Ressourcerne i relation til det tidligere arbejde som pædagogmedhjælper og generelt i forhold til arbejdsmarkedet må anses for beskedne og består primært i undersøgtes ønske om at bevare en eller anden form for tilknytning til arbejdsmarkedet i hvert fald nogle timer daglig. I øjeblikket er hun i jobtræning på kontor, hvor hun med besvær klarer 3 times dagligt arbejde 4 dage om ugen.

Tilstanden må i det væsentlige anses for stationær, men dog med mulighed for udvikling af sekundære forandringer p.g.s. skæv belastning både i muskler og ryg."

Selskabet meddelte i skrivelse af 11/9 2003 til klageren følgende:

"Sagen har været forelagt Danica Pensions lægekonsulent, der vurderer, at din generelle erhvervsevne, det vil sige din erhvervsevne i ethvert erhverv og ikke kun i forhold til dit arbejde som pædagogmedhjælper, er nedsat med mindre end halvdelen. Som begrundelse for denne vurdering lægger lægekonsulenten blandt andet vægt på, at du har smerter og nedsat bevægelighed i knæet. Det er dog vores vurdering, at du med passende hensyn vil kunne klare et fuldtidsjob.

Du har derfor desværre ikke længere ret til præmiefritagelse og udbetaling ved tab af erhvervsevne.

Vi har dog valgt at forlænge din præmiefritagelse og udbetaling ved tab af erhvervsevne til den 1. januar 2004. Forlængelsen skal tages som udtryk for, at vi har forståelse for, at du har brug for en omstillingsperiode."

I skrivelse af 23/10 2003 til selskabet meddelte klageren, at hun ikke kunne acceptere selskabets afgørelse.

Selskabet indhentede efterfølgende en speciallægeerklæring af 25/11 2003, der er udarbejdet af P.S.-P., der er speciallæge i ortopædkirurgi. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

"**Konklusion:**

…

Arbejdsmæssigt ser det lige så skidt ud. Hun kan ikke på nogen måde passe sit tidligere arbejde som pædagogmedhjælper. Hun har været i arbejdsprøvning, men det er faldet ud på den måde, at man er ved at opgive at få hende i gang. Hun har haft arbejdsprøvningsjob på kontor, men kan kun klare 10 timer om ugen. ikke fordi smerterne bliver værre, men fordi hun har så ondt, så hun ikke kan holde ud at gå på arbejde mere.

Patienten har ikke fået nogen form for psykisk behandling, men vi har talt om muligheden herfor. Som tilstanden samlet er, er jeg enig i, at patienten ikke er til noget på arbejdsmarkedet, men hvad den fysiologiske baggrund for det egentlig er, er vanskelig at udtale sig om. Jeg mener ikke, der er tale om nogen kendt lidelse i bevægeapparatet, men det er tilstanden som sådan, der er afgørende. Patienten går stadigvæk til fysioterapeut, hun synes, det lindrer, men egentlig er det svært at se meningen med at behandle med fysiske midler. Patienten har svært ved at køre bil i længere tid, når bilen ikke har automatkobling. Med de bevægefunktion hun demonstrerer ved undersøgelsen (kun et par graders bøjeevne), har jeg svært ved at se, hvordan hun rent teknisk i det hele taget kan betjene en almindelig kobling, men det kan hun dog godt, fortæller hun, når bare der er tale om korte ture."

Selskabet indhentede yderligere oplysninger fra E. Kommune, der i notat af 6/11 2003 anførte følgende:

"J. har været BEVILGET LEDIGHEDSYDELSE FRA 1.6.03.

Som J. har det p.t. kan hun ikke klare at arbejde."

I skrivelse af 15/12 2003 til klageren meddelte selskabet, at selskabets lægekonsulent havde vurderet, at hendes generelle erhvervsevne var nedsat til mellem 1/2 og 1/3, hvorfor selskabet havde nedsat den hele udbetaling ved tab af erhvervsevne til halv udbetaling fra den 31/12 2003 og indtil forsikringen udløber den 1/10 2018. Lægekonsulenten havde bl.a. lagt vægt på, at klageren havde følger efter en tilskadekomst af sit

venstre knæ, herunder en beskeden bøjeevne. Videre oplyste selskabet, at præmiebetalingen skulle genoptages pr. 31/12 2003.

I skrivelse af 30/1 2004 til selskabet oplyste klagerens advokat bl.a., at klageren ikke længere var i arbejdsprøvning. Videre henviste han til den vedlagte speciallægeerklæring af 25/11 2003, der er udarbejdet af P.R.-N., der er speciallæge i ortopædkirurgi. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

> "Sekundært til de betydelige smerter i venstre ben er der kommet sekundære muskelsmerter i højre skulder og arm.
>
> Tilstanden minder lidt om refleksdystrosfi og har nu stået på igennem 4 år uden nogen som helst bedring. Efter min opfattelse har skadelidte således ingen erhvervsevne tilbage, og helbredsbetinget førtidspension vil skønnes relevant.
>
> Det kan samtidig ikke afvises, at amputation på længere sigt kan blive et relevant behandlingstilbud."

Selskabet fastholdt sin afgørelse i skrivelse af 17/2 2004 til klagerens advokat, Selskabet anførte således:

> "Som begrundelse for denne vurdering lægger lægekonsulenten blandt andet vægt på, at J.H. har et smertende knæ, uden nogen reel forklaring. Danica Pensions lægekonsulent oplyser samtidig, at en amputation ikke vil være rimelig, og at J.H. heller ikke vil få det bedre heraf.
>
> Det er således vores vurdering, at J.H. kan klare en række siddende, men ikke gående eller stående funktioner."

Det fremgår af sagens akter, at klageren blev tilkendt førtidspension med virkning fra den 1/3 2004. Af E. Kommunes afgørelse af 12/2 2004 fremgår bl.a.:

> "Helbredsmæssigt er der tale om følger efter indvendig menisklæsion i venstre knæ. Der er svære smerter og betydelig bevægeindskrænkning i knæet tillige med udtalt muskelsvind på låret. Der har været mistanke om en refleksdystrofiligenende tilstand.

Sekundært til knægenerne har du udviklet smerter i højre side af rygstrækkerne og i højre skulder og arm.

Som de sociale, arbejdsmæssige og helbredsmæssige forhold er beskrevet vurderer E. Kommune at du har gode sociale og arbejdsmæssige kompetencer, men de helbredsmæssige forhold og deraf følgende arbejdsmæssige begrænsninger udelukker genplacering på arbejdsmarkedet og selvforsørgelse."

I skrivelse af 20/4 2004 til klagerens advokat har selskabet endeligt fastholdt sin afgørelse. Selskabet henviste bl.a. til forskellen mellem kommunens vurdering af arbejdsevnen og selskabets vurdering af erhvervsevnen samt at enhver sygdom og udløsning af latente sygdomsanlæg er undtaget forsikringsdækning, hvorfor det kun er følgerne efter klagerens menisklæsion i venstre knæ, der er dækket af forsikringen. Af skrivelsen fremgår bl.a.:

"Det er vores vurdering, at følgerne efter J.H.s ulykkestilfælde i oktober 1999 har bevirket, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat til mellem 1/2 og 1/3.

Det er endvidere vores vurdering, at der ikke er lægelig dokumentation for, at erhvervsevnen er nedsat med 1/3 eller mindre. J.H. har et smertende knæ, uden nogen reel forklaring. Danica Pensions lægekonsulent udtaler, at der er misforhold mellem de objektive fund og de subjektive symptomer. Ud fra en vurdering af erhvervsevnen er det vores vurdering, at J.H. kan klare en række siddende, men ikke gående/stående funktioner."

Klagerens advokat har herefter indbragt sagen for nævnet, hvor han bl.a. har anført:

"Danica Pension skal anerkende, at min klients erhvervsevne er nedsat til under 1/3.

Min klient er tilkendt førtidspension, og denne deltog forud for i en arbejdsprøvning. Denne arbejdsprøvning, hvorunder min klient drevet af vilje og på stærk smertestillende medicin deltog i op til 12 timer, resulterende i visitering til flexjob, som dog måtte opgives grundet min klients helbredstilstand og manglende erhvervsevne. Som det fremgår af speciallæge P.R.-N.s erklæring af den 25. november 2003 er min klient i

konstante smerter og har følgeskader i ryg, skulder og arm. Muskelsvind i hele venstre ben medfører, sammen med en tilstand som minder om refleksdystrofi, at min klient ingen erhvervsevne har tilbage. Der er ikke udsigt til bedring/helbredelse. Det bemærkes, at min klients fysiske tilstand er forværret siden erklæringens affattelse.

PMF-PENSION har anerkendt at min klients erhvervsevnetab er større end 2/3, ligesom Forende Gruppeliv har anerkendt dækningspligten."
Selskabet har i skrivelse af 8/3 2005 til nævnet fastholdt sin afgørelse og har nærmere redegjort herfor, herunder om reglerne for midlertidigt tab af erhvervsevne og længerevarende erhvervsevnetab samt kommunens vurdering af arbejdsevnen mod selskabets vurdering af erhvervsevnen.

Forsikringsbetingelserne indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

"**§ 2 Invaliderente**

Forsikringen giver ret til udbetaling af invaliderente, hvis forsikrede ved et ulykkestilfælde, jfr. § 1, stk. 3, mister 2/3 eller mere af den erhvervsevne, der er normal for personer af hans (hendes) alder og uddannelse, eller hvis forsikrede tilkendes statens invalidepension (højeste eller mellemste) i henhold til lov om invalidepension af 15/4 1970, § 3, stk. 2 og 3. Retten gælder for den tid, erhvervsudygtigheden varer ud over 3 måneder.

Mister forsikrede mellem 1/2 og 2/3 af erhvervsevnen, eller tilkendes statens laveste invalidepension i henhold til lov om invalidepension af 15/4 1970, § 3, stk. 4, ydes halv invaliderente."

Nævnet udtaler:
Nævnet har gennemgået sagen og finder navnlig efter de lægelige oplysninger i sagen, at det er sandsynliggjort, at klageren som følge af ulykkestilfældet har mistet 2/3 eller mere af sin erhvervsevne.

11. 65.994

Herefter

b e s t e m m e s :

_____

Selskabet, Danica Pension, skal anerkende, at klageren har krav på udbetaling af fuld invaliderente med renter efter forsikringsaftalelovens § 24.

Marianne Højgaard Pedersen